

KONCEPCE
Environmentálního vzdělávání,
výchovy a osvěty

STATUTÁRNÍHO MĚSTA OPAVY

Příloha č. I
Podrobná analýza

OPAVA

Srpen 2009

OBSAH:

1. ÚVOD	3
1.1. IDENTIFIKACE DOKUMENTU	3
1.2. TERMINOLOGIE	4
2. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	7
2.1. PRÁVNÍ VÝCHODISKA A STRUKTURA ZAJIŠTĚNÍ EVVO V ČR.....	7
2.2. POSTUP PŘI ZPRACOVÁNÍ ANALÝZY.....	12
2.3. ANALYTICKÁ SITUACE – ŠKOLSTVÍ.....	13
2.3.1. <i>Výsledky analytických zjištění</i>	14
<u>Mateřské školy</u>	14
<u>Základní školy</u>	17
<u>Střední školy</u>	20
<u>Vysoké školy</u>	21
2.3.2. <i>Další vzdělávání pedagogických pracovníků</i>	22
2.4. ANALYTICKÁ SITUACE – OSTATNÍ OBLASTI	22
2.4.1. <i>Veřejnost</i>	23
2.4.2. <i>Nestátní neziskové organizace</i>	24
2.4.3. <i>Podnikatelská sféra</i>	24
2.4.4. <i>Veřejná správa</i>	26
3. IDENTIFIKACE FINANČNÍCH ZDROJŮ EVVO	33
4. ZÁVĚR	37
POUŽITÉ ZKRATKY	38
5. SEZNAM PŘÍLOH	39
5.1. ELEKTRONICKÉ PŘÍLOHY (UMÍSTĚNÉ NA PORTÁLU EVVO NA STRÁNKÁCH SMO)	39
5.1.1. <i>Seznam subjektů EVVO na území SMO</i>	39
5.1.2. <i>Podniky významné z hlediska životního prostředí</i>	39

1. ÚVOD

1.1. Identifikace dokumentu

Koncepce EVVO Statutárního města Opavy sestává ze stručného a přehledného hlavního dokumentu, který vychází z podrobných údajů, zjištění a návrhů, zařazených v jeho obsáhlejších přílohách.

Dokumentace Koncepce se skládá z následujících částí:

Hlavní dokument

Základní text obsahuje kromě úvodu a metody zpracování Koncepce stručný přehled analýzy (zkrácený text podrobné analýzy), včetně SWOT analýzy, návrh strategie a managementu EVVO, monitorování, návrh pravidelné aktualizace a vložené přílohy

Vložené přílohy hlavního dokumentu

Vložené přílohy obsahují kratší části závěrečného dokumentu, které by nebylo účelné zařazovat do základního textu, ale ani je vyčleňovat do samostatných příloh. Jedná se také o texty, které budou nejvíce podléhat požadavkům na aktualizaci, kterou jejich oddělení od hlavního textu umožní:

- Charakteristika opatření
- Akční plán na léta 2009-2011 s možností jeho klouzavé aktualizace
- Návrh komunikační strategie EVVO

Samostatné přílohy

Samostatné přílohy obsahují obsažnější části návrhu Koncepce EVVO SMO, které by nebylo vhodné - vzhledem k požadavku na přehlednost Hlavního dokumentu - zařazovat do základního textu. Jedná se o tyto dokumenty:

- **Příloha č. I: Podrobná analýza současného stavu EVVO v SMO**
- Příloha č. II: Podrobná specifikace opatření strategické části Koncepce EVVO SMO

Níže uvedený dokument tvoří samostatnou přílohu č. I: Podrobná analýza současného stavu EVVO v SMO

1.2. Terminologie

Základní termíny v oblasti EVVO vycházejí ze 3 základních pojmů - udržitelný rozvoj, životní prostředí a ekologie (včetně užívaného přídatného jména environmentální). Přijetí i užívání těchto termínů v průběhu posledních let kolísalo.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) je pojem, který postupně nahradil dříve používaný termín *ekologická výchova a osvěta* a uvádí jej jako výhradní např. Státní politika Životního prostředí ČR.

Termín *ekologická výchova a osvěta* však nadále zůstává součástí legislativy ČR, např. v rámci zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, který určuje orgánům veřejné správy povinnosti v oblasti *ekologické výchovy a vzdělávání*.

Naproti tomu zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace v ŽP, ve znění pozdějších předpisů, již zakotvil ve své poslední novele z roku 2004 standardní termín environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.

Přestože Státní program EVVO v ČR je ve srovnání s výše uvedenými zákony č. 114/1992 Sb. a č. 123/1998 Sb. předpisem nižší právní síly (byl schválen jen na základě usnesení vlády ČR), v textu jeho posledního znění (i v rámci připravovaných změn) je užíván výhradně termín „environmentální výchova, vzdělávání a osvěta, ve zkratce EVVO.

Z řady definic a charakteristik EVVO lze pro účely Koncepce EVVO SMO vybrat následující:

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta patří mezi multidisciplinární obory prosazující právo na informace a vzdělávání v oblasti životního prostředí. Může ovlivňovat nejen spotřebitele a výrobce, ale i budoucí trendy sektorové politiky. EVVO působí při formování hodnotové orientace odrážející kvalitu osobního, společenského, spotřebitelského a jiného chování občanů. Je tedy jedním z určujících faktorů stavu životního prostředí, přírody, krajiny i přírodních zdrojů s výraznými ekonomickými důsledky. EVVO pozitivně napomáhá formování tlaku veřejnosti na politiky, zákonodárce, média i producenty. Největší oporu nachází v postupně zaváděné výuce o ochraně životního prostředí ve školství všech stupňů, kvalifikovaných aktivitách environmentálně orientovaných nestátních neziskových organizací a dobrovolných aktivitách mediální, umělecké, kulturní a podnikatelské sféry¹.

---

¹ Státní politika životního prostředí, MŽP, Praha, leden 2001 (dle názoru autorů výstižnější definice ve srovnání s aktualizovaným textem SPŽP z roku 2004)

Obsah pojmu environmentální vzdělávání, výchova a osvěta lze pochopitelně podrobněji popisovat různými způsoby. Níže je uvedena jedna z mnoha možností:

Environmentální výchova, vzdělání a osvěta má přispívat k přijetí zodpovědnosti za stav životního prostředí. Má vytvářet podmínky pro konkrétní zapojení jednotlivce. V mnoha směrech se prolíná s prací s veřejností v oblasti životního prostředí, není možné určit mezi nimi přesnou hranici. V každém případě má také své ekonomické opodstatnění - šetří pozdější náklady spojené s odstraňováním vzniklých škod na životním prostředí i zdraví lidí, a přispívá tak k prosperitě obce.

Komplexní EVVO optimálním způsobem utváří etiku, působí na rozumovou, citovou i volně aktivní složku osobnosti člověka, rozvíjí dovednosti i sociální komunikativnost a porozumění. Směřuje k celkovému rozvoji osobnosti i k prohlubování poznání světa - propojenosti jevů a problémů v čase a prostoru, pochopení ekologických principů fungujících na této planetě, vede k aktivizaci při řešení problémů životního prostředí tím, že poskytuje metodu. Vede i k lepšímu poznání sebe sama a svých možností, včetně získání schopností prosazovat své oprávněné požadavky a přijímat odpovědnost za své činy.

EVVO je celoživotním procesem, reagujícím na aktuální změny poznání, sociální změny a další. Celkově hovoříme o vytváření tzv. ekologické kultury, tzn. navozování takového způsobu uspokojování různorodých potřeb člověka, který neohrožuje životní prostředí ani lidskou společnost. Současně by měly být zajištěny podmínky pro takové chování. Ty mnohdy překračují možnosti jednotlivce, a jsou proto záležitostí státní správy a samosprávy (např. při separaci a druhotném zpracování odpadu) nebo záležitostí služeb (možnost výběru ekologicky šetrných výrobků a bioproduktů apod.).

Udržitelný rozvoj

Dalším termínem, který je potřeba charakterizovat je pojem „udržitelný rozvoj“.

V dokumentu je respektována definice ze zákona č. 17/1992 Sb., v platném znění, o životním prostředí, který obsahuje původní překlad formou *trvale udržitelný rozvoj*. Od samého počátku však většina odborné veřejnosti používá jako český ekvivalent pouze termín s jedním přívlastkem *udržitelný rozvoj*, který lépe vystihuje obsah anglického pojmu.

„(Trvale) udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“.

Životní prostředí

Pojem *životní prostředí* je ve srovnání s nedávnou minulostí již více osvojen, byť částí veřejnosti je stále používán termínem *ekologie* (*ekologický*) namísto *životní prostředí* (*environmentální*).

Definice opět vychází ze zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí: „*Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie*“.

Citovaný zákon dále charakterizuje také ochranu životního prostředí:

Ochrana životního prostředí zahrnuje činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů, organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku“.

V dalším textu jsou tedy preferovány pojmy „environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (ve zkratce EVVO), „udržitelný rozvoj“ (ve zkratce UR) a „životní prostředí“ (ve zkratce ŽP). Ostatní termíny jsou použity pouze v případě odůvodněné nezbytnosti, případně v rámci citací.

2. Analýza současného stavu

2.1. Právní východiska a struktura zajištění EVVO v ČR

Základním právním předpisem, který upravuje oblast EVVO v ČR je již citovaný zákon č.17/1992 Sb., o životním prostředí, především prostřednictvím § 16:

„Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách“.

Dalšími právními předpisy, které upravují EVVO jsou již citované zákony č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.

Kromě výše uvedených se k problematice EVVO přímo či nepřímo vztahuje několik desítek právních předpisů. Z nich lze uvést především:

- Ústavu České republiky (čl. 7)
- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (čl. 35, odst. 2)
- Řadu dalších zákonů, které obsahují požadavky na informování veřejnosti, případně účast veřejnosti, např. formou veřejného projednání (zákon č. 353/99 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a chemickými přípravky; zákon č. 153/2000 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organizmy a produkty; zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP, v platném znění, zákon č.76/2002 Sb., o integrované prevenci, a další.

Z podzákoných předpisů a dokumentů je potřeba zdůraznit především **Státní program Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice**, který byl zpracován jako součást implementace Směrnice č. 90/313/EHS o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí. Plnění Akčního plánu SP EVVO ČR je vyhodnocováno jako součást Zprávy o životním prostředí ČR. Státní program EVVO v ČR formuluje řadu úkolů a cílů i pro úroveň obcí. Aktuální Akční plán SP EVVO ČR na období 2007-2009, přijatý vládou ČR 11. října 2006, vymezuje priority na uvedené období a úkoly dále upřesňuje a specifikuje.

Podle Státního programu EVVO je základním cílem environmentálního vzdělávání a výchovy mj. také naučit další generace žít podle principů udržitelného rozvoje. Environmentální vzdělávání a výchova by měla být nedílnou součástí všeobecného vzdělávání i odborné přípravy v celém školském systému. Současně musí být zajištěn rozvoj EVVO i v mimoškolní oblasti.

Pro místní úroveň (úroveň obcí) uvádí SP EVVO ČR tyto úkoly (které mohou sloužit i jako inspirace pro návrh opatření):

- vytvořit koncepci EVVO v obci, iniciovat její začlenění do politického programu rady obce, zabezpečit její pravidelnou aktualizaci,
- vytvořit poradní orgán (pracovní skupiny) pro spolupráci při realizaci SP EVVO v obci,
- zabezpečit doškolování pracovníků pro EVVO v obecním úřadě a místních institucích, zabývajících se EVVO,
- zabezpečit aktivní spolupráci mezi státní správou, samosprávou, nestátními organizacemi a institucemi včetně podnikatelských subjektů při řešení problémů životního prostředí obce,
- zabezpečit kontakty s okresní, resp. krajskou úrovní, výměnu zkušeností a informací, vytvořit místní funkční systém EVVO,
- podporovat místní nestátní neziskové organizace zabývající se EVVO a jejich projekty podle platné legislativy,
- hledat lokální zdroje pro financování EVVO,
- spolupracovat se školami v obci, poskytovat informace, podporovat školní projekty a zapojovat školy do řešení obecních projektů na zlepšení životního prostředí,
- iniciovat a koordinovat proces místní Agendy 21,
- podporovat zapojování veřejnosti do řešení problémů životního prostředí,
- zabezpečit provoz úřadů včetně řízených organizací šetrný k životnímu prostředí a šetřící přírodní zdroje,

V současné době se expertním týmem pro EVVO a Vzdělání pro udržitelný rozvoj (VUR) zpracovávají podklady pro nový Akční plán SP EVVO v ČR a jedním z úkolů pro členy expertního týmu je mj. i určit priority pro jednotlivé úkoly EVVO na všech úrovních veřejné správy. K návrhu se mj. vyjadřují i všechny relevantní rezorty. V rámci jeho přípravy jednotlivá ministerstva zdůraznila následující rezortní prioritní témata, z nichž lze pro úroveň Koncepce zmínit např. tato:

MŽP: Udržitelná spotřeba a výroba, Odpady (zejména snížení produkce, recyklace, využití biodegradibilního odpadu, apod.), Ochrana přírody (zejména ve smyslu sladění zájmů ochrany přírody a rozvoje území, agroenvironmentální opatření), Místní agendy 21, Úspory energie a využití OZE, Environmentální management, atd.

MŠMT: Didaktika udržitelného rozvoje, Podpora vzdělávání žáků i pedagogů v otázkách udržitelného rozvoje, v souladu s konceptem klíčových kompetencí, DVPP a vhodné projekty pro metodickou podporu učitelů (projekty, kooperativní učení, fiktivní firmy atd.), Podpora participaci škol a vzdělávacích institucí na udržitelném rozvoji lokálního prostředí (zejm. na komunitním životě), Podpora rozvoje zájmového a občanského vzdělávání, Environmentální management, Podpora participace netradičních skupin studentů na terciárním vzdělávání, atd.

Dalším klíčovým dokumentem ovlivňujícím oblast EVVO je **Státní politika životního prostředí České republiky 2004-2010**, a to zejména v kap. V. Nástroje realizace SPŽP, 1. Zvyšování povědomí veřejnosti v otázkách životního prostředí, environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.

Z řady dalších dokumentů v různých oblastech lze uvést např.:

- zdravotnictví (Akční plán zdraví a životního prostředí v České republice),
- energetika (Státní program na podporu úspor energie a podporu obnovitelných zdrojů energie),
- standardizace - environmentální management (dobrovolné nástroje typu norem ČSN EN ISO 14000, EMAS, čistší produkce, ecolabelling, LCA, atd.),
- ochrana přírody (strategie EVVO správ velkoplošných zvláště chráněných území),
- lesní hospodářství (Program 2000: Zajištění cílů veřejného zájmu Lesů České republiky),

Oblast environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty mají v rámci České republiky v gesci dvě ministerstva a to Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

MŽP v rámci své kompetenční působnosti koordinuje spolupráci ministerstev a jiných partnerských organizací, včetně nestátních institucí. Postupně vytváří podmínky směřující k systematické podpoře environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty.

Oblast EVVO podporuje mj. následujícími formami:

- vypisuje každoročně grantová řízení v oblasti EVVO pro podporu NNO,
- podporuje společný otevřený program Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina a Českého svazu ochránců přírody „Národní síť středisek a center EVVO“,
- zřizuje videotéku MŽP a dlouhodobě zapůjčuje videokazety některým organizacím zabývajícím se ochranou životního prostředí, které je bezplatně půjčují veřejnosti,

- v rámci své příspěvkové organizace Cenia působí v oblastech environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, Místní Agendy 21 (MA-21), práce s veřejností, komunikace v ochraně přírody, ad. Dále poskytuje informace a konzultace, provozuje informační systém environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (IS EVVO), ad.

MŠMT podporuje oblast EVVO zejména těmito činnostmi:

- vydalo Metodický pokyn k EVVO ve školách a školských zařízeních, který nabyl účinnosti v roce 2002, jenž je základním dokumentem pro rozvoj EVVO ve školství,
- Pro mateřské školy vydalo Rámcový program pro předškolní vzdělávání, jehož je EVVO významnou součástí,
- vypisuje výběrová řízení, v nichž finančně podporuje aktivity NNO zaměřené na EVVO.

Konkrétní návod, jakým způsobem realizovat EVVO ve školách poskytuje **Metodický pokyn k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty**, vydaný MŠMT pod č.j. 16745/2008-22 s účinností od 27.10.2008. Předcházející Metodický pokyn k EVVO platil od roku 2001. Od té doby došlo k významnému vývoji v samotné oblasti EVVO i v přijímání nové školské legislativy, zejména vstoupily v platnost Rámcové vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání, základní vzdělávání, gymnázia, střední odborné vzdělávání, byla přijata Vyhláška o Dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a na ni navazující Standard DVPP v oblasti EVVO. Tato novější legislativa zdůrazňuje význam EVVO, rozpracovává ji vždy však jen pro určitou část této oblasti, takže nemohla metodický pokyn nahradit. Nепrovázanost vedla k nejednoznačnému výkladu a značně komplikovalo školám a pedagogickým pracovníkům působení v rámci EVVO. Nový metodický pokyn uvedený problémem částečně vyřešil.

Významnou úlohu v oblasti EVVO mají také **kraje**. Na úrovni Moravskoslezského kraje byla zpracována Koncepce EVVO MSK v roce 2003 (zpracovatel DHV CR, vedoucí týmu R. Misiáček) a schválena zastupitelstvem MSK 28.6.2004. Její součástí jsou navazující akční plány, vždy na 2-3 leté klouzavé období. Samotná Koncepce i akční plány jsou pravidelně aktualizovány, poslední aktualizace Koncepce proběhla v roce 2007, současný akční plán je zpracován na léta 2008-2010.

V souladu se schválenou verzí managementu EVVO v MSK jsou na krajské úrovni hlavními garanty EVVO odbor životního prostředí a zemědělství a odbor školství, které se zabývají příslušnými částmi Koncepce EVVO MSK. Prakticky tedy na úrovni kraje došlo (věcně i finančně) k rozdělení na školní a mimoškolní EVVO se všemi důsledky, které z toho vyplývají.

Samostatný pracovník pro EVVO je zaměstnancem odboru životního prostředí a zemědělství KÚ MSK. Na odboru školství KÚ MSK není pro EVVO vyčleněn plný úvazek. V letech 2006-2008 byl Moravskoslezský kraj příjemcem jednoho z největších projektů v oblasti EVVO, financovaného z Evropského sociálního fondu v rámci operačního programu Rozvoj lidských zdrojů „Rozvoj sítě environmentálních poradenských a informačních center Moravskoslezského kraje“. V projektu

s rozpočtem cca 12 mil. Kč, řízeném MŽP ČR, působilo 12 partnerů kraje – NNO, Hospodářská komora, Moravskoslezská vědecká knihovna, podnikatelské subjekty, ad. (žádný z partnerů nebyl z Opavy).

Na úrovni Statutárního města Opavy byla problematika EVVO rozdělena mezi odbor životního prostředí a odbor školství. Od 1.1.2009 byl uvedený systém doplněn dílčím pracovním úvazkem koordinátora EVVO na odboru kanceláře primátora Statutárního města Opavy. Uvedený stav odpovídá širšímu přesahu EVVO, jeho spřízněnosti s aktivitami typu místní agendy 21, Zdravých měst, apod.

Základním aktuálním dokumentem, zakotvujícím požadavek na rozvoj EVVO je **Strategický plán územního a ekonomického rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2007 – 2020**. Jeden ze závěrů strategického plánu je i nízká úroveň EVVO ve Statutárním městě Opavě.

V rámci prioritního opatření „Životní prostředí“ je jednou ze 4 priorit Z.3 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta, která obsahuje následující 4 opatření:

NÁZEV PRIORITY: Z.3 – ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVA A OSVĚTA

Název opatření: Z.3.1 – Strategie rozvoje EVVO v Opavě

Z.3.1.1 Zpracování koncepce EVVO v Opavě

Z.3.1.2 Zapojení do Národní sítě Zdravých měst individuální formou pozorovatele (výměna zkušeností, benchmarking)

Z.3.1.3 Systematická propagace EVVO v Opavě

Z.3.1.4 Zavedení stabilního systému financování EVVO v Opavě

Název opatření: Z.3.2 – Podpora EVVO v oblasti veřejné správy

Z.3.2.1 Školení zástupců města a magistrátu v oblasti EVVO

Z.3.2.2 Zavedení environmentálně příznivého provozu MMO (ekologizace úřadu jako příklad pro veřejnost)

Z.3.2.3 Podpora environmentálně příznivého provozu úřadů městských částí a příspěvkových organizací

Název opatření: Z.3.3 – Podpora informovanosti a osvěty veřejnosti

Z.3.3.1 Informační a osvětové kampaně zaměřené na závažné problémy ŽP s dopady na zdraví obyvatel

Z.3.3.2 Podpora účasti veřejnosti při plánování záměrů města v oblasti ŽP

Z.3.3.3 Aktivní účast města a podpora celostátně organizovaných akcí na podporu EVVO

Z.3.3.4 Podpora environmentálně orientovaných NNO

Z.3.3.5 Podpora EVVO ve školství

Název opatření: Z.3.4 – Podpora EVVO v podnikatelské sféře

Z.3.4.1 Zapojování podnikatelů do propagačních akcí (kampaní) EVVO

Z.3.4.2 Soutěž Podnikatel roku města Opavy z hlediska přístupu k ŽP

Z.3.4.3 Zlepšení informovanosti podnikatelské veřejnosti

Výše uvedená schválená priorita Statutárního města Opavy je základem i pro rozpracování problematiky v rámci Koncepce EVVO SMO.

Mezinárodní závazky ČR ve vztahu k EVVO

Z mezinárodních závazků lze zmínit především *Úmluvu o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí* (Aarhuská úmluva, červen 1998). Významný dokument, který je z hlediska EVVO významný zejména z hlediska svého druhého pilíře, tvořícím základ pro podporu účasti veřejnosti při rozhodování v oblasti životního prostředí².

a z řady dalších mezinárodních dokumentů lze uvést především -

Agenda 21, zvláště kapitola 36 (Podpora vzdělávání, veřejného povědomí a odborného školení), k níž se Česká republika přihlásila, obdobně jako k dalším dokumentům konference o životním prostředí a rozvoji UNCED.

2.2. Postup při zpracování analýzy

V této části dokumentu je uveden stručný přehled postupu při analýze, obsahující informace o zástupcích cílových skupin a formalizovaný výstup ve formě SWOT-analýzy.

Analýza EVVO Statutárního města Opavy má podstatný vliv na zpracování všech dalších částí koncepce. Analytické výstupy byly využity k následujícím cílům:

1. Popis EVVO v SMO prostřednictvím zjištěných analytických údajů
2. Vyhodnocení analytických údajů a jejich formalizace do podoby SWOT analýzy
3. Využití SWOT analýzy jako podkladu pro návrhovou část koncepce - opatření EVVO
4. Využití SWOT analýzy jako podkladu pro formulaci návrhu managementu EVVO

---

² registrována ve Sbírce zákonů v roce 2004

Sběr údajů a zpracování podkladů probíhal v těchto fázích:

- Vytvoření a rozeslání dotazníků s cílem zjištění analytických údajů o cílových skupinách. Dotazníky byly zpracovány pro školské organizace, veřejnost, právnické osoby a jiné organizace
- Sběr analytických zjištění, jejich vyhodnocení a formalizace analytických zjištění do podoby SWOT analýzy
- Projednání analytických údajů a SWOT analýzy na „oborových“ kulatých stolech pro zástupce jednotlivých cílových skupin a na kulatém stole pro zástupce všech cílových skupin
- Úprava podkladů do formy umožňující zpracování databáze subjektů EVVO ve SMO
- Zpracování pracovní verze analytické části dokumentu Koncepce EVVO SMO.

2.3. Analytická situace – školství

System školství v České republice je významným prostředkem, který v určitém věku a po určité časové období cíleně osloví každého jedince a může tak ovlivnit jeho myšlení, jednání a chování i do budoucna. To platí také pro oblast environmentálního vzdělávání a výchovy. Cílovou skupinou jsou děti v předškolním věku, žáci základních škol, studenti středních škol (gymnázií, středních odborných škol a učilišť), studenti vyšších odborných škol, studenti vysokých škol, učitelé a další pedagogičtí pracovníci, včetně ředitelů škol a pracovníků školských zařízení. Zprostředkovaně škola ovlivňuje i další cílové skupiny – rodiče žáků, místní veřejnost. Jeden ze současných trendů je návrat k dřívějšímu vnímání školy jako tzv. komunitního centra, centra dění v obci.

Podobně mohou působit i organizace typu mateřských (rodičovských, rodinných...) center, které mají jako cílovou skupinu rodiče s převážně předškolními dětmi či budoucí rodiče s významným přesahem do jejich rodin i širšího okolí. Tato cílová skupina se nachází v životní fázi zostřeného vnímání vztahu mezi vlastním i společenským jednáním a jeho vlivy na životní prostředí (zprostředkovaně na zdraví a optimální vývoj dětí), což přímo předurčuje mateřská centra k využívání nástrojů EVVO a podpora principů šetrného vztahu k životnímu prostředí může zajistit následný celoživotní vstřícný přístup ovlivněných členů komunity. Mnozí environmentálně orientovaní psychologové a další odborníci soudí, že řešení současných environmentálních problémů musí začít výchovou těch nejmenších a samozřejmě poskytnutím správného vzorce chování v rodině.

2.3.1. Výsledky analytických zjištění

V Opavě bylo ve školním roce 2008 / 2009 celkem 63 škol a předškolních zařízení (z toho 59 veřejných, 3 soukromé a 1 církevní). Vzhledem ke specifickým (věková skupina, zřizovatelé, podmínky, obsah vzdělávání) je účelné věnovat se různým typům škol a školských zařízení odděleně, jejich přehled je uveden v následující tabulce:

V rámci dotazníkového průzkumu sběru dat mezi mateřskými, základními a středními školami byly zjištěny následující skutečnosti:

Mateřské školy

Na území města Opavy je celkem 21 mateřských škol, z toho 4 jsou kombinovaných se základní školou, počet žáků ve školním roce 2008/2009 je 1.869. Zřizovatelem všech těchto MŠ je SMO. U speciálních škol, tj. škol pro děti a žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, se jedná o 1 mateřskou školu, 1 mateřskou školu u zdravotnického zařízení kombinovanou se ZŠ (zřizovatelem obou je Kraj).

V rámci průzkumu bylo osloveno 19 mateřských škol v Opavě. Dotazníky zaslaly zpět všechny mateřské školy, avšak některé školy neodpověděly na všechny zadané otázky.

	Otázky	Odpovědi ANO	Odpovědi NE
1.	Máte-li skleník, využíváte jej v rámci EVVO?	0	19
2.	Máte-li zahradu, využíváte ji v rámci EVVO?	17	2
3.	Máte kroužek s environmentálním zaměřením?	3	16
4.	Navštěvujete školu v přírodě?	8	11
5.	Zapojujete se do programů nebo akcí ekologické a environmentální výchovy?	16	3
6.	Má vaše škola kontejnery na tříděný odpad?	18	1
7.	Třídí vaše škola odpad jinak než dle bodu 6?	7	12
8.	Má vaše škola zaveden interní systém třídění odpadů?	9	10
9.	Realizujete aktivity a akce v rámci EVVO ve školském zařízení?	17	2

10.	Je vaše škola pravidelně informována o ekologických, environmentálních akcích na Opavsku?	19	0
11.	Spolupracujete s nějakou environmentální ekologickou organizací?	17	2
12.	Spolupracujete s jiným školským zařízením na environmentálních, ekologických programech/akcích?	5	14
13.	Je vaše školské zařízení zapojeno do nějakého dlouhodobého projektu s environmentálním nebo ekologickým zaměřením?	2	17
14.	Má vaše škola zpracovanou koncepci EVVO?	13	6
15.	Jaké priority a cíle vaší školské koncepce EVVO realizujete?	12x vyplněno	7x nevyplněno
16.	Má vaše škola zájem spolupracovat na přípravě Koncepce EVVO Statutárního města Opavy?	14	5
17.	Jakou formou spolupráce by jste uvítali s městem nebo se Střediskem v rámci EVVO?	14x vyplněno	5x nevyplněno
18.	Další podněty a připomínky	6x vyplněno	13x nevyplněno

Při hodnocení výsledků je potřeba vzít v úvahu, že ne všechny otázky byl pochopeny stejně ve všech školách; upřesnění uvedeného analytického podkladu proběhlo na workshupu v březnu 2009. Detailní informace k obsahu dotazníků jsou uvedeny v podrobné analytické příloze.

Mezi hlavní vzdělávací cíle MŠ v rámci zpracovaných programu EVVO patří:

- Seznamovat děti s přírodou a přírodními jevy (pozorování změn v přírodě),
- Rozvíjet schopnosti dětí rozlišovat co přírodě škodí a co prospívá (změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit),
- Podporovat a podněcovat ekologické povědomí a cítění dětí i rodičů,
- Vést děti ke zdravému životnímu stylu a utváření zdravých životních návyků a postojů,

zaměstnanci školy jsou vzorem pro děti,

- Vytvářet u dětí povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí, o významu péče o životní prostředí,
- Rozvíjet pocit sounáležitosti s živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemi, rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách,
- Vytvářet pozitivní vztah k místu a prostředí ve kterém dítě žije,
- Seznámit děti s důležitostí třídění odpadu v domácnosti i ve škole,
- Osvojovat dovednosti potřebné k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí.

Naplnění těchto cílů se děje zejména pomocí uvedených činností:

- Seznamování a vytváření pozitivního vztahu k bezprostřednímu okolí školy – prostředí školní zahrady, místu, kde bydlí - městská čtvrť, město Opava obrázky, knihami, při pobytu venku, polodenních výletech – pěších, autobusem, trolejbusem i vlakem - působení lidské činnosti a význam lidské práce,
- Pozorování proměn v průběhu roku, zákonitosti přírody, pozorování jevů, které ovlivňují prostředí, co prospívá a škodí, ekohry, písňe a hry o přírodě a zvířátkách, hudební motivy z přírody, cvičení v přírodě,
- Péče o vysázené rostliny na záhonech a v truhlících, pozorování zahrad, polí, vysázení bylinek na školní zahradě a péče o ně (děti + učitelky), poznávání, sběr a sušení bylinek, jejich využití, pokusy a experimenty – klíčení semen, péče o sazenice, pokojová zvířata; výroba krmítek a péče o ptáky v zimě, sníh a led; vytváření krajinek, práce s hlínou,
- Sběr přírodnin, odpadních materiálů – využití při výtvarných, pracovních a estetických činnostech, domácím tvoření s rodiči, při tvoření s rodiči v MŠ, při výzdobě MŠ, sběr kaštanů a žaludů ke krmení lesní zvěře, beseda s myslivcem – povídání o lesní fauně a flóře, činnost myslivce, ochrana lesa,
- Společné vytváření, upravování a dodržování pravidel – šetříme vodou, energií, uklízíme po sobě, třídíme odpady, v přírodě se chováme ...,
- Oslava Dne země – týden aktivit v MŠ, účast na akcích AREKY, VITY, na školním statku, spolupráce se Stanicí mladých turistů v Opavě,
- Rozvoj hlubšího vztahu a péči o zvířata i rostliny – návštěva psího útulku, návštěva ZOO Ostrava, zvěřince cirkusu, Stanice mladých turistů, návštěva živočišné výroby, návštěva Arboreta, muzea, parků,

- Estetizace vnitřního i vnějšího prostředí MŠ, zajistit dostatek zeleně, upřednostňovat nábytek z přírodního dřeva, správné větrání místnosti – nepřetápět, dodržovat danou teplotu, dbát na správné osvětlení při činnostech dětí, šetřit vodou – používat spořiče, šetřit elektrickou energii a teplo,
- Prezentace MŠ v rámci soutěže „Ekologická škola v Moravskoslezském kraji“,
- Účast učitelů na workshopech pořádaných SEV Arekou,
- Účast koordinátora na konferenci k EVVO v Ostravě.

Základní školy

Z celkového počtu 14 základních škol je 10 s výukou 1.-9.ročník (z toho jedna kombinovaná s MŠ) a 4 s výukou 1.-5.ročník (všechny kombinované s MŠ), počet žáků činí 4.849. Zřizovatelem všech ZŠ je SMO. U speciálních škol, tj. škol pro děti a žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, se jedná o 4 základní školy (z toho u 3 je zřizovatelem Kraj, jedné MŠMT), 1 základní školu u zdravotnického zařízení kombinovanou s MŠ (zřizovatelem je Kraj). Základní umělecké školy jsou v Opavě dvě, zřizovatelem je Kraj.

V rámci průzkumu bylo osloveno 14 základních škol v Opavě. Na dotazníky odpověděly všechny základní školy, avšak ne všechny školy odpověděly na veškeré otázky.

	Otázky	Odpovědi ANO	Odpovědi NE
1.	Máte-li skleník, využíváte jej v rámci EVVO?	2	12
2.	Máte-li zahradu, využíváte ji v rámci EVVO?	9	5
3.	Máte kroužek s environmentálním zaměřením?	4	10
4.	Navštěvujete školu v přírodě?	13	1
5.	Zapojujete se do programů nebo akcí ekologické a environmentální výchovy?	13	1x nevyplněno
6.	Má vaše škola kontejnery na tříděný odpad?	14	0
7.	Třídí vaše škola odpad jinak než dle bodu 6?	11	3
8.	Má vaše škola zaveden interní systém třídění odpadů?	11	3

9.	Realizujete aktivity a akce v rámci EVVO ve školském zařízení?	14	0
10.	Je vaše škola pravidelně informována o ekologických, environmentálních akcích na Opavsku?	14	0
11.	Spolupracujete s nějakou environmentální ekologickou organizací?	11	3
12.	Spolupracujete s jiným školským zařízením na environmentálních, ekologických programech/akcích?	2	12
13.	Je vaše školské zařízení zapojeno do nějakého dlouhodobého projektu s environmentálním nebo ekologickým zaměřením?	2	12
14.	Realizuje vaše školské zařízení programy EVVO na mezinárodní úrovni?	2	12
15.	Má vaše škola zpracovanou koncepci EVVO?	10	4
16.	Jaké priority a cíle vaší školské koncepce EVVO realizujete?	9x vyplněno	4x nevyplněno
17.	Má vaše škola zájem spolupracovat na přípravě Koncepce EVVO Statutárního města Opavy?	11	3
18.	Jakou formou spolupráce by jste uvítali s městem nebo se Střediskem v rámci EVVO?	7x vyplněno	7 nevyplněno
19.	Další podněty a připomínky	7x vyplněno	7 nevyplněno

Hlavní cíle jsou:

- Poskytovat žákům znalosti, dovednosti a návyky potřebné pro ochranu životního prostředí,
- Vzděláváním, diskusí, osobním příkladem, využíváním aktivit školy i mimoškolních organizací vést všechny žáky i zaměstnance školy k trvale udržitelnému myšlení,
- Rozvíjet kontakt s okolím, s odborníky pro vývoj osobnosti ve smyslu udržitelného rozvoje,

- Integrovat znalosti s praktickými metodami výuky,
- Podporovat aktivní péči o životní prostředí.

Tyto cíle jsou naplňovány především uvedenými činnostmi:

- Využívání časopisu Bedrník, programů a materiálů z Terezy, Vity, Areky, Chaloupek, SIM Opava, muzeí, ZOO Ostrava,
- Rodiče, zájemci o vzdělávací proces i žáci jsou o aktivitách v rámci EVVO informováni na internetových stránkách školy, prostřednictvím školního časopisu, formou nástěnek, školních rozhlasových relací i v průběhu vyučovacích hodin,
- Volitelný předmět ekologie – ekol. práce v terénu, zájmový kroužek ochránců přírody, tématické exkurze (ZOO, čistička odpadních vod, třídírna odpadů aj.), adopce zvířat v ZOO Ostrava, sbírka pro psí útulek v Opavě,
- Kurzy a pobytové programy spojené s výukou v terénu - ozdravné pobyty žáků 1. stupně, letní sportovně turistický kurz žáků 2. stupně, vycházky do městského parku - využití dendrologických stezek,
- školní ekologické projekty - Ozón, Les ve škole, Ekosystémy, Den Země, Den bez aut, Výlet, Škola z druhé strany, Moje město, pokusy a měření ve venkovní učebně - v hodinách chemie, přírodopisu a zeměpisu,
- Vycházky, výlety a exkurze s přírodovědným zaměřením, Minizoo na statku, Dětský ranč v Hlučíně, rybníky v Raduni, hřebčín Albertovec, Arboretum Nový dvůr, naučnou stezku Hvězdnice, vycházku podél Moravice, ZOO Ostrava atd.,
- Péče o školní zahradu a okolí školy, péče o pokojové rostliny ve třídách, příkrmování zvěře (ptáci na školní zahradě, Stříbrné jezero, lesní zvěř), besedy - včelař, myslivec, ochrana přírody, jarní a podzimní úklid okolí školy, úklid okolí řek a potoků, výsadba stromků,
- Sběr a třídění odpadových surovin (plasty, papír, obaly TETRAPAK, elektro odpad, baterie, sklo – sběrné nádoby na chodbách školy, sběrné nádoby v obci), výroba ručního papíru, výrobky z pet lahví a použitých obalů, sběr pomerančové kůry a šípků, kaštanů a žaludů, sběr vršků Pet lahví,
- Specializační studium koordinátorů EVVO,
- Zapojení do mezinárodního projektu Ekoškola,
- Realizace projektů zaměřených na EVVO dotovaný z grantů MSK, MŠMT, OPVK.,

Střední školy

Středních škol je celkem 16, z toho 2 kombinované s VOŠ, zřizovatelem je ve 3 případech soukromník, v jednom církev a ve 12 Kraj. V rámci průzkumu bylo osloveno 14 středních škol v Opavě. Na dotazník odpovědělo 13 škol, avšak některé neodpověděly na všechny otázky.

	Otázky	Odpovědi ANO	Odpovědi NE
1.	Máte-li skleník, využíváte jej v rámci EVVO?	0	13
2.	Máte-li zahradu, využíváte ji v rámci EVVO?	1	12
3.	Máte kroužek s environmentálním zaměřením?	2	11
4.	Navštěvujete školu v přírodě?	2	11
5.	Zapojujete se do programů nebo akcí ekologické a environmentální výchovy?	8	4
6.	Má vaše škola kontejnery na tříděný odpad?	7	6
7.	Třídí vaše škola odpad jinak než dle bodu 6?	3	10
8.	Má vaše škola zaveden interní systém třídění odpadů?	8	5
9.	Realizujete aktivity a akce v rámci EVVO ve školském zařízení?	11	2
10.	Je vaše škola pravidelně informována o ekologických, environmentálních akcích na Opavsku?	10	3
11.	Spolupracujete s nějakou environmentální ekologickou organizací?	8	5
12.	Spolupracujete s jiným školským zařízením na environmentálních, ekologických programech/akcích?	4	9
13.	Je vaše školské zařízení zapojeno do nějakého dlouhodobého projektu s environmentálním nebo ekologickým zaměřením?	2	11

14.	Realizuje vaše školské zařízení programy EVVO na mezinárodní úrovni?	4	9
15.	Má vaše škola zpracovanou koncepci EVVO?	9	4
16.	Jaké priority a cíle vaší školské koncepce EVVO realizujete?	13x vyplněno	-
17.	Má vaše škola zájem spolupracovat na přípravě Koncepce EVVO Statutárního města Opavy?	6	7
18.	Jakou formou spolupráce by jste uvítali s městem nebo se Střediskem v rámci EVVO?	9x vyplněno	4x nevyplněno

Ekologická výchova na středních školách a odborných učilištích je zakomponována v jednotlivých studijních programech. Studenti a žáci se s ní setkávají v rámci jednoletého povinného předmětu, popř. je ekologická problematika zahrnuta v ostatních předmětech (občanská výchova, základy společenských věd, základy přírodních věd, biologie, zeměpis, chemie). Záleží na tom, zdali je studijní obor technického nebo biologického zaměření. Využívány jsou rovněž přednášky a besedy s odborníky. Již tolik nejsou doceněny mimovyučovací programy a akce ekologické výchovy. Vedle nejčastěji jmenovaných akcí ke Dni Země, popř. úklidových akcí, se pouze jedna ze škol zapojuje do aktivit Klubu ekologické výchovy Praha, gymnázia se účastní programu GLOBE (projekt Terezy Praha).

Vysoké školy

V Opavě se dále nacházejí dvě Vyšší odborné školy kombinované se SŠ, jejichž zřizovatelem je Kraj a jedna vysoká škola – Slezská univerzita. Mezi vysokými školami České republiky je to jediná univerzita, která po roce 1989 vznikla na "zelené louce", bez možnosti navázat na existenci nějaké jiné předcházející fakulty. VOŠ ani fakulty SIU nevykazují žádné výrazné aktivity v oblasti EVVO. Nejblíže tématu je Filozoficko-přírodovědecká fakulta SIU, která pro školní rok 2008/2009 v rámci programu Aplikovaná fyzika nabízí akreditovaný studijní program Monitorování životního prostředí

2.3.2. Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Pedagogické centrum Ostrava - pracoviště Opava realizuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO prostřednictvím vlastních vzdělávacích akcí, které jsou zařazovány do nabídky cca jednou za 2-3 měsíce. Jedná se povětšinou o odborné semináře či vycházky zaměřené na konkrétní problematiku, směřované z valné části k učitelům přírodopisu a biologie. Při své EVVO činnosti spolupracuje opavské pracoviště pedagogického centra s Naturou Opava, sdružením pro ekologickou výchovu TEREZA Praha, SEV AREKA a o.s. Vita Ostrava. Veškeré vzdělávací akce jsou nabízeny prostřednictvím měsíčníku Informátor, který je zasílán na všechny školy a školská zařízení bývalého okresu Opava. Zájemci mohou využít rovněž služeb pedagogické knihovny, která nabízí množství titulů k problematice životního prostředí.

Středisko environmentální výchovy AREKA – ekocentrum Českého svazu ochránců přírody, jehož zřizovatelem je ZO ČSOP AREKA, se zaměřuje mj. na ekopedagogické služby a činnosti, které z nejrůznějších důvodů nemohou poskytovat školy. Činnost SEV Areka zahrnuje především realizaci ekologických výukových programů pro děti a mládež, tvorbu (nejen) školních projektů, organizování akcí pro pedagogické pracovníky, síťování škol se zájmem o EVVO a jednorázové akce dle přání škol (školní Den Země, Den stromů aj.). Ekologickými výukovými programy s řadou nevšedních pomůcek působí přímo na žáky nebo studenty a pokud navíc tyto programy probíhají v SEV nebo v terénu, umožňují změnu prostředí i netradiční zážitky, které běžná škola nenabízí. Zároveň slouží jako inspirace pro učitele. SEV AREKA spolupracuje soustavně s mnohými MŠ, ZŠ a ojediněle i SŠ, poskytuje jim informace o EVVO-aktivitách. Všem pedagogickým pracovníkům nabízí poradenskou činnost v oblasti EVVO, včetně zapůjčování, popř. zprostředkovávání metodických pomůcek a odborné literatury pro EVVO. Ekologické výchově a vzdělávání se věnuje i v rámci mimoškolní činnosti při vedení dětských oddílů, organizaci víkendových pobytů, dětských táborů či akcí pro nejširší veřejnost. SEV AREKA je v kontaktu s ostatními středisky a centry ekologické výchovy na území republiky, úzce spolupracuje se SEV Krnov.

2.4. Analytická situace – ostatní oblasti

Informace o subjektech z oblasti mimo školství byly také zjišťovány pomocí dotazníků. Jejich součástí byly nejen základní identifikační údaje o kontaktovaných subjektech, ale také dotazy zaměřené na hlavní oblast činnosti, poskytované služby a programy EVVO, ad. Tabulkový přehled organizací s uvedenými údaji je uveden podrobné analytické příloze. V případě veřejnosti byl dotazník pochopitelně orientován jiným způsobem a zaměřen především na získání názorů veřejnosti k vybraným oblastem EVVO v Opavě. Výtěžnost dotazníků pro podnikatelskou sféru byla natolik nízká, že vyhodnocení neumožňuje.

2.4.1. Veřejnost

Veřejnost jako cílová skupina environmentální osvěty je výjimečná tím, že horizontálně prostupuje speciální cílové skupiny, které jsou jiným způsobem oslovovány v důsledku své profese či věku. Na veřejnost působí aktivity EVVO veřejné správy, školských zařízení, NNO, částečně i podnikatelských subjektů. Významnou roli hrají také zprostředkovatelé informací (médiá, informační centra, ad.).

V rámci průzkumu 298 respondentů z řad veřejnosti byly zjištěny následující skutečnosti:

1. Máte dostatečné informace o stavu životního prostředí na území Statutárního města Opavy?

ano 84/ ne 208

2. Pokud ne, uvítali byste je:

na webových stránkách SMO **ano 168/ ne 119**

v měsíčníku Hláška SMO **ano 144/ ne 88**

3. Jaké oblasti životního prostředí na území SMO by Vás zajímaly nejvíce:

parky **ano 140/ ne 158**

ovzduší **ano 130/ ne 168**

dopravní situace **ano 154/ ne 144**

hlučnost **ano 80/ ne 218**

odpady **ano 79/ ne 219**

Vyhodnocení

Téměř 70% zástupců veřejnosti odpovědělo negativně na otázku, zda mají dostatečné informace o životním prostředí. Zajímavé ovšem je, že pouze 56% oslovených by uvítalo zveřejňování těchto informací na Internetu a méně než polovina (48%) v periodiku Statutárního města Opavy Hláška.

Z dalších odpovědí vyplývá, že veřejnost vnímá jako největší problémy životního prostředí v Opavě dopravní situaci, stav zeleně a kvalitu ovzduší (v případě dopravy mírně nadpoloviční většina, ve zbývajících případech necelých 50% respondentů). Zajímavé ovšem je, že pouze 28 % respondentů vnímá jako problém hlučnost, která je ve městě úzce svázána s dopravní situací. Je pravděpodobné, že se jedná o problematiku hluku, působeného např. hudebními produkcemi v otevřeném prostoru (náměstí), jak mj. vyplynulo i z projednávání Strategického plánu SMO, zatímco hluková problematika dopravy se skrývá v předchozím hodnocení. Téměř stejný počet občanů, jako v případě hluku (27%) trápí problematika odpadů.

2.4.2. Nestátní neziskové organizace

V rámci předchozích průzkumů byl zjištěn přehled velké většiny nestátních neziskových organizací v Opavě. Jejich seznam je uveden detailní analytické příloze, včetně základních charakteristik vybraných organizací, stručný přehled programů v oblasti EVVO a jejich celkového působení. Nestátní neziskové organizace mají v environmentální osvětě veřejnosti velmi významnou roli. NNO uvádějí řadu rozmanitých aktivit, jejichž výčet překračuje účel i rozsah této kapitoly. Z nejčastěji uváděných aktivit však lze uvést tyto:

V rámci ochrany životního prostředí a přírody - především praktická ochrana životního prostředí a péče o přírodu a krajinu, např. kosení květnatých luk, péče o zeleň, ochrana vod, vyvěšování ptačích budek, budování naučných stezek, inventarizační přírodovědné průzkumy a podpora záchranných programů, péče o volně žijící živočichy, ad.

V rámci vzdělávání a osvěty - environmentální osvětu v rámci jedno i vícedenních akcí pro mládež (semináře, přednášky, pobyt v přírodě), podporu environmentální výchovy ve školách, provoz středisek ekologické výchovy, určitou formu ekoporaden, prohlubování environmentálně šetrného chování, výchova ke zdravému životnímu stylu, exkurze, besedy, ad.

V rámci ostatních aktivit lze uvést např. volnočasové aktivity typu letních táborových pobytů, škol v přírodě s motivační náplní, akce pro vzdělávání kolektivu, adaptační kurzy, další socializační programy, turistické a táborské akce, ad.

Problémy NNO při poskytování služeb v oblasti EVVO jsou obtížně zjistitelné dotazníkovým šetřením, většina z nich vyplyne až při jednání kulatých stolů a při workshopech, takže jsou zachyceny až ve formalizované části analýzy – SWOT analýze. Přesto lze uvést, že nejčastěji uváděné problémy se týkají systému EVVO v kraji i ve městě, informovanosti a komunikace, systému financování, materiálního zabezpečení, vzdělávání, podpory a spolupráce. NNO jsou ochotny se podílet na aktivitách města v oblasti EVVO, nepovažují za dostatečnou vstřícnost orgánů veřejné správy. V návaznosti na systém EVVO je očekáván rovný a transparentní systém podpory EVVO pro všechny zájemce a nikoliv pouze úzkou vybranou skupinu, otevřený grantový systém přístupný různým typům organizací.

Jako nedostatek se ukazuje i malá vzájemná komunikace mezi organizacemi navzájem – Koncepce i její příprava by měly sloužit jako platforma pro zlepšení vzájemné komunikace nejen s městem, ale také mezi organizacemi navzájem.

2.4.3. Podnikatelská sféra

Jak již bylo uvedeno, výtěžnost informací z dotazníků, rozeslaných podnikům byla velmi nízká, a to především v důsledku nízké aktivity podniků (nyní ještě posíleno nejistotou plynoucí z finanční krize). Přesto jsou strategické návrhy zaměřené na tuto oblast součástí návrhové části. Ukazuje se

totiž, že vhodně nastavená a dobře propagovaná akce může zájem podnikatelské veřejnosti přilákat (viz Podnikatel roku MSK v oblasti ŽP, apod.). Tato situace se neliší od skutečností zjištěných při zpracování krajské koncepce EVVO, včetně jejich aktualizací.

Podnikatelská sféra je v souladu se základními principy podnikání legitimně orientována na dosažení co nejvyššího zisku. Ve vyspělých zemích je však za důležitý aspekt, tvořící "image" podnikatelského subjektu a tím i ovlivňující jeho pozici na trhu (konkurenceschopnost), považován také jeho vztah k životnímu prostředí, zejména nad rámec legislativních požadavků. A to nejen z hlediska samotného chování podniku v oblasti životního prostředí (znečišťování složek ŽP, apod.), ale také v souvisejících oblastech zapojování veřejnosti do rozhodování, informování o vlivech podniku na životní prostředí, partnerské spolupráce ad.

Podnikatelská sféra byla pro svoji specifičnost v minulosti poněkud opomíjenou cílovou skupinou Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Regulace vztahu podnikání a životního prostředí především normativními nástroji neposkytovala dostatečný prostor pro aplikaci "dobrovolných" postupů, jejichž využívání je přímo závislé na úrovni environmentálního vědomí vlastníků a managementu podniků. V poslední době však lze identifikovat postupný rozvoj systémů environmentálního managementu, čistší produkce, dobrovolných postupů v oblasti prevence havárií, apod., a jejich zveřejňování s cílem využití těchto aktivit také jako potenciální konkurenční výhody.

Vzhledem ke specifickému postavení podnikatelské sféry nemohou být nástroje EVVO pro tuto cílovou skupinu zaměřeny pouze na etickou stránku podnikání (zodpovědnost za životní prostředí, podpora udržitelného rozvoje kraje, apod.), ale musí účelně využívat výše uvedené snahy podnikatelů zlepšit svoji "image" a tím i zlepšit svoji pozici na trhu. Významnou roli zde proto hraje především motivace, podmíněná vhodným uplatňováním existujících i nově navrhovaných nástrojů.

Podle cílových skupin lze aktivity podnikatelské sféry shrnout do dvou oblastí:

- a) Působení ve vlastní organizaci – vliv na jednání podnikatelů a malých podniků a zaměstnanců středních a velkých podniků.
- b) Působení na spotřebitele prostřednictvím chování – vliv na veřejnost prostřednictvím poskytování informací, zapojování veřejnosti, využití environmentálně příznivého chování jako konkurenční výhody, ad.

Při vyhledávání aktivnějších podniků z hlediska EVVO může být dalším kritériem předchozí spolupráce podniků na mezinárodních projektech v oblasti ŽP (typu projektu US EPA Slezsko) nebo alespoň místních projektech v oblasti životního prostředí. Dále také podniky, které aktivně spolupracují s orgány veřejné správy v oblasti aplikace dobrovolných nástrojů environmentálního managementu a jsou ochotny spolupracovat s dalšími zainteresovanými stranami (systémem ISO 14001, program EMAS, registr podniků s udělenou známkou ekologicky šetrný výrobek (tzv. Ecolabeling), registr podniků spadající pod režim zákona o integrované prevenci a/nebo osobní zkušenosti zástupců SMO, resp. MMO s činností některých podniků v oblasti EVVO.

V elektronických přílohách je uveden přehled podniků, které spadají do režimu zákona o Integrované prevenci a omezování znečištění, neboť ty jsou určitým vzorkem, který je v rámci legislativy považován za problematičtější z hlediska vlivů na životní prostředí.

2.4.4. Veřejná správa

Současné potřeby EVVO, jako jednoho z nástrojů udržitelného rozvoje města, nejsou ze strany veřejné správy dostatečně zabezpečeny, přestože je veřejná správa vázána naplňováním citovaného Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice.

Státní program EVVO formuluje pro veřejnou správu následující cíle:

- zabezpečit odpovídající vzdělanost a informovanost zaměstnanců všech resortů a všech stupňů veřejné správy v problematice životního prostředí;
- zabezpečit ekologicky šetrné chování a postoje zaměstnanců veřejné správy, zabezpečit provoz úřadů šetrný k životnímu prostředí a šetřící přírodní zdroje;
- zabezpečit systematické a účinné informování, zapojování a aktivní ovlivňování veřejnosti směřující k ekologicky šetrnému chování;
- zajistit otevřenou spolupráci veřejné správy s dalšími subjekty, které zabezpečují nebo mají vliv na EVVO.

Na úrovni obcí (včetně statutárního města) to mj. znamená následující úkoly:

- vytvořit koncepci EVVO v obci, iniciovat její začlenění do politického programu rady obce, zabezpečit její pravidelnou aktualizaci,
- zabezpečit doškolování pracovníků pro EVVO v obecním úřadě a místních institucích, zabývajících se EVVO,
- zabezpečit aktivní spolupráci mezi státní správou, samosprávou, nestátními organizacemi a institucemi včetně podnikatelských subjektů při řešení problémů životního prostředí obce,
- zabezpečit kontakty s okresní, resp. krajskou úrovní, výměnu zkušeností a informací, vytvořit místní funkční systém EVVO,
- podporovat místní nestátní neziskové organizace zabývající se EVVO a jejich projekty,

- hledat lokální zdroje pro financování EVVO,
- spolupracovat se školami v obci, poskytovat informace, podporovat školní projekty a zapojovat školy do řešení obecních projektů na zlepšení životního prostředí,
- iniciovat a koordinovat proces místní Agendy 21,
- podporovat zapojování veřejnosti do řešení problémů životního prostředí,
- zabezpečit provoz úřadů včetně řízených organizací šetrný k životnímu prostředí a šetřící přírodní zdroje,

Pokud se týká Statutárního města Opavy, situace je následující.

V letech 2002 - 2003 byl na odboru životního prostředí Magistrátu města Opavy pověřen ekologickou výchovou jeden pracovník. V roce 2004 byla tato oblast zajišťována externím pracovníkem, následně byla EVVO zařazena do pracovní náplně všech pracovníků odboru ŽP, kteří EVVO vykonávali v rámci a rozsahu svých kompetencí. Míra spolupráce se školami, veřejností a ostatními subjekty činnými v EVVO se rozvíjela velmi pomalu, impulsy k dalšímu rozvoji EVVO v poslední době byly v zejména tyto tři, uvedené níže:

1. Schválení Strategického plánu rozvoje Statutárního města Opavy v roce 2007, obsahujícího samostatná opatření pro rozvoj oblasti EVVO (včetně těch, které by neměly být řízeny pouze sektorem ŽP – místní Agenda 21, Zdravé město, atd.)
2. Zahájení procedury zpracování nové Koncepce EVVO SMO v roce 2008 s důsledným zapojením cílových skupin
3. Změna organizační struktury MMO, v jejímž rámci bylo zřízeno funkční místo (poloviční úvazek) Koordinátora EVVO na odboru kanceláře primátora

V současné době Město Opava nemá doposud vytvořen funkční systém EVVO. Nedochozí k systematickému environmentálnímu vzdělávání pracovníků ve státní správě, ekologizace provozu úřadu se omezuje pouze na třídění odpadu (papír, plasty). Zapojovat nejrozličnější subjekty do plánování a rozhodování v otázkách životního prostředí či do městských projektů EVVO se daří pouze omezeně. V omezené míře se z rozpočtu odboru ŽP spolufinancují vybrané aktivity (Den Země apod.) pořádané jinými subjekty (zpravidla Střediskem environmentální výchovy AREKA a Střediskem volného času Opava). O podpoře rozvoje středisek ekologické výchovy či specializovaných zařízení pro EVVO na území města, ať už přímou formou či cestou grantových programů, zatím nelze vzhledem k omezeným rozpočtovým možnostem hovořit. Nejsou vytvořeny grantové programy v oblasti EVVO.

Na druhé straně spolupráce dotčených odborů Životního prostředí a školství v poslední době, zapojení odboru kanceláře primátora do podpory oblasti EVVO a procedura zpracování Koncepce EVVO SMO tuto situaci významně mění.

Další rozvoj však závisí na třech zásadních podmínkách:

- Schválení Koncepce EVVO SMO a její respektování v rámci rozvojových aktivit města a přípravy rozpočtu
- Proaktivní přístup Koordinátora EVVO jak vůči cílovým skupinám, tak i vůči ostatním zástupcům SMO/MMO
- Udržení aktivity cílových skupin a naplnění jejich očekávání (souvisí především s bodem 2), využití portálu EVVO SMO a dalších kroků Komunikační strategie

2.4.5. Formalizace analytických zjištění

Závěry analytických zjištění byly formalizovány do podoby SWOT analýzy, která tvoří podklad pro návrh všech opatření strategie. Porovnání SWOT analýzy s návrhem opatření (a naopak) umožňuje rychlou a jednoznačnou kontrolu konzistence analytické a návrhové části dokumentu.

SWOT analýza je uvedena níže v tabulkách. Nejsou v ní zahrnuty podnikatelské subjekty vzhledem k jejich nízké účasti na dosavadní přípravě koncepce, který neumožnil ani konání speciálního kulatého stolu podnikatelů ke SWOT analýze .

První verze SWOT analýzy byla zpracována v průběhu roku 2008 v rámci přípravy podkladů pro Koncepci. Připravený návrh byl diskutován na dvou oddělených kulatých stolech (školská a mimoškolská skupina), následně pak projednán na společném jednání. Z výše uvedených i praktických důvodů (odlišná organizační struktura, specifické zaměření i způsob práce cílových skupin) je proto i SWOT analýza rozdělena na analytické poznatky „v oblasti školství“ a „v ostatních oblastech“. Navržený postup se osvědčil i při zpracování jiných Koncepcí EVVO (např. krajské) i při projednávání dílčích výstupů s veřejností.

SWOT analýza byla dále upravena na základě dalších analytických zjištění a projednána se zástupci cílových skupin také v rámci tří workshopů, konaných v březnu a dubnu 2009.

Formulace SWOT analýzy respektuje tyto základní požadavky na formalizaci analytických zjištění:

- Soustředí se pouze na oblast EVVO a Statutární město Opavu (snaha vyhnout se generalizaci problémů EVVO, případně problematice ŽP v rámci celého Moravskoslezského kraje, resp. ČR)³,
- Identifikuje pouze významná zjištění a následně stanovuje prioritní zjištění v rámci jednotlivých kvadrantů SWOT analýzy,
- Umožňuje kontrolu obsahu SWOT analýzy prostřednictvím posouzení, zda k jednotlivým zjištěním lze navrhnout taková opatření, která by rozvíjela silné stránky, resp. využívala příležitostí a naopak eliminovala slabé stránky, resp. ohrožení, vyplývající z analytických zjištění.

Fontem „tučně“ jsou označena prioritní zjištění SWOT analýzy, která především tvoří základ pro návrhovou část Koncepce EVVO SMO.

---

³ Vztah k jednotlivým cílovým skupinám na základě jejich vztahu k SMO (rozpočet, řízení) i k územnímu zaměření Koncepce (viz např. obce v působnosti Opavy jako ORP) je diskutován v předchozí části textu.

SWOT analýza EVVO SMO – EVVO ve školství	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - využití regionálních specifik /Muzeum, Arboretum, naučné stezky.../ - znalost grantové problematiky - spolupráce s externími dodavateli programů EVVO - tvorba ŠVP, prvky environmentální výchovy v RVP - nabídka vzdělávacích programů SEV - spolupráce s externími dodavateli programů EVVO - existence odborných pracovníků - vybavení některých škol - praktické znalosti a dovednosti, nadšení pedagogů - metodická připravenost a vybavenost didaktickými materiály - zapojení některých škol do projektů Ekoškola, Globe, M.R.K.E.V. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nevyužitý potenciál KVIC (délka, zaměření, obsah a cena kurzů neodpovídají požadavkům škol) - velké skupiny dětí v odděleních znamenající horší přímou práci s dětmi (MŠ) - nedostatek financí na „akce navíc“ - absence zkušeností s působením „mezičlánku“ při komunikaci MMO s MŠ, ZŠ, SŠ a učilišti (koordinátor EVVO na MMO)⁴ - malá nabídka programů EV pro SŠ, především pro technicky zaměřené školy - absence informačního systému (přehledný a jednotný) - nekomplexní a nesystematické uplatňování environmentálních témat v učebních plánech; malá časová dotace a široký obsah učiva - nižší zájem o problematiku EVVO u ostatních pedagogických pracovníků ZŠ - financování - chybí ekologické poradenství pro širokou veřejnost a školy - chybí propagace a příklady dobré praxe - není návaznost aktivit mezi jednotlivými typy škol - nevyhovující délka, zaměření, obsah a cena školení pro koordinátory EV na školách (podmínka kval. přípl.) - nedostatečná spolupráce mezi školami navzájem (využití zkušeností)

⁴ Uvedený výrok byl v podobě „absence mezičlánku“ navržen v roce 2008, kdy ještě na MMO nepůsobil koordinátor EVVO. Výrok byl upraven, ale zatím nebyl odstraněn, neboť doposud nebyly ověřeny zkušenosti s působením koordinátora EVVO.

Příležitosti	Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> - aktivní působení koordinátora EVVO na MMO – informace o aktivitách, možnostech, grantech, metodická pomoc, materiály, včetně informací o získávání finančních prostředků - efektivnější využívání školních zahrad - setkávání pedagogů (platforma, dílny, semináře...) - využití (nejen) obecních projektů pro navázání spolupráce s orgány města k praktické aplikaci EVVO - zájem rodičů o výchovu dětí ke kladnému vztahu k přírodě - vytvoření volně přístupného informačního systému - podpora vytváření metodik s regionálním zaměřením - vytvoření kalendáře akcí (na rok s možností průběžného doplňování) - spolupráce mezi školami formou využívání vybavení, které mají některé školy k dispozici, jinými školami - environmentální vzdělávání také v zařízeních typů mateřských center⁵ - koordinace poptávky po vzdělávání (např. vůči KVIC) 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečné finanční ohodnocení pracovníků, kteří zajišťují EVVO (nedostatek finančních prostředků) - neucelené vzdělávací semináře - závislost činnosti na grantech a dotacích (nejistota financování) - nižší atraktivita EVVO pro žáky a studenty ve srovnání s konkurenčními aktivitami - nedostatek času a zájmu rodičů o aktivity škol - odtržení dětí od přírodního prostředí - není návaznost aktivit v následném vzdělávání /ZŠ/

⁵ Přestože mateřská centra náleží do skupiny „mimo školství“ (obvykle občanská sdružení), byla zde zařazena v důsledku téměř shodné cílové skupiny s MŠ

SWOT analýza EVVO SMO – EVVO v ostatních oblastech	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - využití regionálních specifíků /Muzeum, Arboretum, naučné stezky..../ - znalost grantové problematiky - praktické znalosti a dovednosti, nadšení - otevřené zahrady MŠ a ZŠ pro veřejnost - existující koordinátoři EVVO - odborní pracovníci 	<ul style="list-style-type: none"> - financování - absence zkušeností s působením „mezičlánku“ při komunikaci s magistrátem a MŠ, ZŠ, SŠ a učilišti (koordinátor EVVO na MMO) - absence informačního systému (přehledný a jednotný) - absence ekologického poradenství pro širokou veřejnost a školy - absence propagace a příkladů dobré praxe - nedostatečné nebo zcela chybějící zázemí některých organizací - nedostatečná spolupráce organizací
Příležitosti	Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> - vytvoření volně přístupného informačního systému - aktivní působení koordinátora EVVO na MMO – informace o aktivitách, možnostech, grantech, metodická pomoc, materiály, informace o finančních zdrojích - zavedení systému financování malých grantů z rozpočtu MMO - vytvoření kalendáře akcí s možností průběžně doplňovat - spolupráce s MMO při informačních kampaních, aktivitách pro potřeby města /NNO provede informační kampaň pro město jako zadavatele/ - podpora pořízení pomůcek pro výuku EVVO - podpora vytváření metodik s regionálním zaměřením 	<ul style="list-style-type: none"> - činnost je většinou závislá na grantech a dotacích - EVVO je žáky a studenty někdy vnímána jako méně atraktivní než jiné konkurenční aktivity - nedostatečné finanční ohodnocení pracovníků, kteří zajišťují EVVO (nedostatek finančních prostředků) - neucelené vzdělávací semináře - odliv odborníků z Opavy

3. Identifikace finančních zdrojů EVVO

V rámci vícezdrojového financování lze uvažovat s následujícími oblastmi zdrojů:

- Strukturální fondy EU (OP ŽP)
- Další zahraniční zdroje (nadace, granty, atd.)
- Tuzemské státní zdroje na národní úrovni (MŽP, SFŽP, atd. - dotace, granty, programy)
- Tuzemské nestátní zdroje na národní úrovni (nadace atd.)
- Tuzemské zdroje na regionální úrovni (MSK, obce, podniky, atd.)
- Zdroje SMO
- Vlastní zdroje žadatele o podporu

Opatření Koncepce EVVO SMO mohou být (ko)financována řadou tuzemských státních i nestátních zdrojů na národní i regionální úrovni a z několik zdrojů zahraničních.

Znalost možností financování se liší jak mezi cílovými skupinami (relativně dobrá znalost NNO, vzrůstající znalosti škol), tak i v rámci jednotlivých cílových skupin.

Zvýšení šancí subjektů EVVO získávat prostředky z těchto zdrojů se mj. zvýší zlepšením schopností překonávání administrativních a jazykových bariér (v případě zahraničních zdrojů), k čemuž směřují také aktivity některých opatření. V případě některých zdrojů zvýší šance také ochota ke spolupráci v rámci i mezi cílovými skupinami, zejména v případech vyžadujících partnerství. Zde je výrazná především role koordinátora/ky EVVO v MSK.

Přehled vybraných finančních zdrojů (dotačních titulů)

Uvedený přehled finančních zdrojů není vyčerpávající a může být použit ve většině případů použit jak pro oblast školství, tak i pro ostatní oblasti (v některých případech musí žádat školy, v jiných lze zvolit metodu financování prostřednictvím dalších zapojených subjektů, např. nestátních neziskových organizací (včetně pracujících na škole - např. Sdružení rodičů nebo ve spolupráci s jinými NNO či obcemi).

Pod některými odkazy jsou uvedeny výzvy, které sice již byly v letošním roce ukončeny, ale většinou se každoročně opakují ve zhruba stejném termínu.

Operační program životní prostředí

Zahrnuje řadu opatření, které mají vztah k EVVO – např. v opatření ochrany přírody a krajiny (prioritní osa 6). Hlavní částí OP ŽP, která se dotýká problematiky EVVO však je zahrnuta především v prioritní ose 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu, z níž může být mj. financován nákup, rekonstrukce, výstavba a technické vybavení objektů za účelem vzniku nových center a poraden, tvorba environmentálních osvětových, informačních a odborných materiálů a vzdělávacích pomůcek. OP ŽP (v podstatě hardware středisek EVVO) vhodně doplňuje program MŽP ČR (viz níže) zaměřený na podporu poradenství (software středisek EVVO)

<http://www.strukturalni-fondy.cz/opzp>

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

zaměřený na zkvalitnění a modernizaci systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji

<http://www.strukturalni-fondy.cz/opvpk>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Program na podporu činnosti nestátních neziskových organizací působících v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/program-na-podporu-cinnosti-nestatnich-neziskovych>

Rozvojový program Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) ve školách

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/rozvojovy-program-ministerstva-skolstvi-mladeze-a>

Seznamy výzev vyhlášených v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost a odkazy na výzvy komplementárních tematických a regionálních operačních programů

<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/vyzvy>

Ministerstvo životního prostředí

dlouhodobě podporuje aktivity nestátních neziskových organizací (NNO) v oblasti ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje. Veřejné výběrové řízení je vyhlášováno vždy koncem srpna v roce, který předchází roku realizace projektu.

http://mzp.cz/cz/grantova_rizeni_pro_nno

Na realizaci opatření v přírodě a krajině České republiky uvolňuje především Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství několik miliard korun každý rok.

<http://www.dotace.nature.cz/>

<http://www.dotace.nature.cz/osveta-a-vzdelani.html>

V rámci Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí (zaměřený na MA-21) se poskytuje finanční pomoc formou půjčky nebo grantu (tj. formou nevratné podpory). Podporované projekty musí mít pozitivní vliv na životní prostředí i udržitelný rozvoj a musí být v souladu se všemi právními předpisy České republiky a Evropských společenství a horizontálními prioritami Evropských společenství.

http://mzp.cz/cz/revolvingovy_fond_mzp

Státní fond životního prostředí ČR

Ze Státního fondu životního prostředí ČR jsou poskytovány podpory na opatření v oblasti ochrany a zlepšování stavu životního prostředí. Podpory jsou poskytovány formou dotace, půjčky nebo případně formou příspěvku na úhradu úroků. V současné době pobíhá výzva na podporu poradenské činnosti EVVO.

www.sfzp.cz

Moravskoslezský kraj

Dotační programy na podporu školních projektů v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve školách a školských zařízeních

http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/dot_128.html

Dotační program na podporu aktivit v oblasti životního prostředí

http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/dot_118.html

Nadace VIA

poskytuje granty a jinou podporu (semináře a workshopy, ucelené vzdělávací cykly, služby konzultantů a koučů, "poukazy" na technickou asistenci atd.) širokému spektru zájemců z řad neziskových a příspěvkových organizací i obcí

<http://via.ecn.cz/cz/granty-a-podpora/podpora-mistnich-iniciativ>

Nadace Veronica

Grantový program z NIF

1. Místní i regionální projekty na zachování přírodních a kulturních hodnot krajiny zejména na Moravě a Slezsku

2. Ekologická výchova

<http://nadace.veronica.cz/index.php?Grantovy-program-NIF>

Nadace OKD

vnímá životní prostředí nejen z tradičního environmentálního pohledu, proto vedle projektů zaměřených na zvyšování kvality životního prostředí podporuje například i ekologický způsob života a další formy veřejného prosazování principů udržitelnosti

<http://www.nadaceokd.cz/pro-budoucnost/>

Nadace Partnerství

pomáhá nevládním organizacím, obcím a dalším partnerům v péči o životní prostředí, stimuluje trvale udržitelný rozvoj, mezisektorovou spolupráci a účast občanů na věcech veřejných

<http://www.nadacepartnerstvi.cz/p-12467>

Program nadační služby Lesů ČR

v oblasti ochrany životního prostředí na podporu projektů environmentální osvěty, vzdělávání a ekologické výchovy

<http://www.lesy-cr.cz/cs/turiste-a-pratele-prirody/program-nadacni-sluzby-lcr.ep/>

Nadace ČEZ

poskytuje nadační příspěvky v souladu s obecně prospěšným účelem, k němuž byla zřízena zejména v oblastech rozvoje duchovních hodnot, vědy, vzdělání, sportu, ochrany lidského zdraví, lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrany kulturních památek a životního prostředí

<http://www.nadacecez.cz/cs/uvod.html>

4. Závěr

Tento text tvoří přílohu č. I „Podrobná analýza“ Koncepce Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Statutárního města Opavy, vycházející především z předchozích analytických prací završených projednáním SWOT analýzy na 3 workshopech zástupců cílových skupin a návrhové části Koncepce, která byla projednána na závěrečném semináři zástupců cílových skupin.

Příloha č. I obsahuje analýzu, včetně přehledu zdrojů financování EVVO a formalizaci analýzy ve formě SWOT analýzy.

Na Internetových stránkách Koncepce EVVO SMO byl současně zřízen portál, na němž je zveřejněna on-line databáze subjektů EVVO v SMO. Výhledově bude zřízen uživatelsky jednoduchý redakční systém, umožňující vstup do této databáze (průběžná aktualizace), vkládání informací o připravovaných akcích a aktivitách a požadavcích na zajištění těchto programů, akcí a aktivit (poptávka – nabídka). Portál bude zveřejňovat aktuální verzi Koncepce (resp. její aktualizace) a bude poskytovat platformu pro komunikaci subjektů EVVO v Opavě s městem, resp. magistrátem i subjektů navzájem.

Analytická část byla zpracována na základě

- Informování cílových skupin o záměru zpracování Koncepce EVVO SMO
- Zpracování a rozeslání dotazníků s cílem zjištění analytických údajů o cílových skupinách
- Využití rozsáhlých podkladových materiálů příslušných odborů MMO
- Sběru analytických zjištění, jejich vyhodnocení a formalizace do podoby SWOT analýzy
- Projednání předběžné analýzy na „oborových“ kulatých stolech pro zástupce jednotlivých cílových skupin a na kulatém stole pro zástupce všech cílových skupin
- Úpravy podkladů do formy umožňující zpracování databáze subjektů EVVO ve SMO
- Projednání SWOT analýzy na workshopech jednotlivých cílových skupin

Použité zkratky

CS	cílová skupina
ČR	Česká republika
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
EU	Evropská Unie
EV	ekologická výchova
KEVVO	Koncepce EVVO
KÚ MSK	Krajský úřad Moravskoslezského kraje
MA 21	místní agenda 21
MMO	Magistrát města Opavy
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠ	mateřská škola
MŠMT ČR	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí ČR
NNO	nestátní neziskové organizace
(odbor) ŽP	odbor životního prostředí
Nadace OKD	nadace Ostravsko-karvinských dolů, a.s.
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	Obec s rozšířenou působností
OZE	obnovitelné zdroje energie
SF	Strukturální fondy
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SMO	Statutární město Opava
SŠ	střední škola
SWOT	analýza nejsilnějších a nejslabších článků (formalizace analytických zjištění)
UR	udržitelný rozvoj
ZŠ	základní škola
ŽP	životní prostředí
ŽPZ KÚ MSK	(odbor) životní prostředí a zemědělství KÚ MSK

5. Seznam příloh

5.1. Elektronické přílohy (umístěné na portálu EVVO na stránkách SMO)

5.1.1. Seznam subjektů EVVO na území SMO

5.1.2. Podniky významné z hlediska životního prostředí